

چگونه از آموزش برای تربیت استفاده کنیم؟: اهداف تربیتی کتاب ریاضی پایه اول

مریم حسن زاده رستمی^۱، مریم پیل نال^۲

۱_ دکتری ریاضی، مدرس گروه علوم پایه _ ریاضی، دانشگاه فرهنگیان فارس، زینب کبری (س) کازرون

hassanzadeh_rm@yahoo.com

۰۹۱۷۱۲۵۸۵۵۷

۲_ دانشجوی کارشناسی، آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان

maryam.Pilnal@gmail.com

۰۹۹۲۷۲۵۶۷۱۴

چکیده:

کتاب‌های درسی از جمله ابزارهایی هستند که در فرایند تربیت و آموزش دانش‌آموزان تاثیرگذار هستند. معلمان می‌توانند با خلاقیت و تدریس هدفمند خود در خلال آموزش مفاهیم درسی به ابعاد مختلف تربیت بپردازند. هدف پژوهش، بررسی اهداف تربیتی در کتاب ریاضی پایه اول ابتدایی بود. با توجه به اهمیت آموزش و نهادینه کردن اصول تربیتی در کودکان برای داشتن جامعه اخلاقی، نظام‌مند و مطابق با فرهنگ ایرانی اسلامی به بررسی صفحات کتاب ریاضی پایه اول سپس منطبق کردن تصاویر و سوالات آن با معیارهای تربیتی پرداختیم. رویکرد پژوهش، کیفی و روش پژوهش، توصیفی کتابخانه‌ای است که تکنیک مورد استفاده، مطالعه موردی کتاب ریاضی پایه اول می‌باشد. نتایج نشان داد که معلم پایه اول ابتدایی هنگام تدریس ریاضی به خصوص لوحه‌های ابتدای هر بخش، می‌تواند به چند بعد از تربیت توجه کرده و علاوه بر آموزش مفاهیم اصلی با اشاره به مفاهیم تربیتی، نسلی از دانش‌آموزان خلاق، متفکر، توانمند در زمینه حل مسئله، متعهد و پایبند به اصول دین اسلام پرورش دهد.

واژگان کلیدی: ریاضی پایه اول ابتدایی، تعلیم و تربیت، ابعاد تربیت.

۱_ مقدمه:

تربیت به صورت کلی زمینه ساز شکوفایی استعدادهای فطری جهت درک و اصلاح موقعیت است. به عبارت دیگر فرایند تربیت، پیوند دهنده ظرفیت‌های درونی انسان‌ها با جلوه‌های هستی است. استعدادهای فطری در وجود هر انسان به صورت بالقوه وجود دارد و اگر زمینه شکوفایی آنها فراهم نشود شناختی هم حاصل نخواهد شد. لذا جریان تربیت این وظیفه مهم را بر عهده دارد. (محبی، ۱۳۹۵)

در واقع وظیفه تربیت این است که فراگیر را به کسب معلومات، ارزش‌ها، مهارت‌های یادگیری و مهارت‌های کارکردن قادر سازد. متخصصان علوم تربیتی، مدت‌هاست که دیگر اصطلاح آموزش و پرورش را به عنوان واژه‌ای مرکب استفاده نمی‌کنند. از نظر آنها باید به جای دو کلمه «آموزش و پرورش» اصطلاح «تربیت» را به کار برد. از این منظر «تربیت به معنای وسیع یعنی کمک به پیدایش تغییرات مطلوب در افراد» و یا «تربیت یا آموزش و پرورش عمل آمادگی فرد برای سازگاری مثبت با محیط است». در نتیجه از اصطلاح تربیت می‌توان دو مفهوم آموزش و پرورش را استخراج کرد. (جعفر زاده، رضا زاده، ۱۳۹۵)

برای مفهوم تربیت تعاریف متعددی بیان شده است اما در سند تحول بنیادین تربیت عبارت است از: «فرایند تعاملی زمینه‌ساز تکوین و تعالی پیوسته هویت متربیبان به صورتی یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی، به منظور هدایت ایشان در مسیر آماده شدن جهت تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد.» (مبانی نظری سند تحول بنیادین، ۱۳۹۰)

انسان‌ها صرف نظر از ویژگی‌ها و تفاوت‌هایی که در نیازهای آموزشی و استعدادها با یکدیگر دارند، ابعاد و جوانب مشترک و متنوعی دارند که مطالعه و بررسی دقیق این استعدادها و نیازمندی‌های مشترک، مستلزم تفکیک ابعاد و جوانب آن است. به همین دلیل است که در دانش تربیت نیز برای فرایند تربیت ساحت‌های متعددی در نظر گرفته می‌شود و حوزه‌های خاص تربیت به این وسیله از یکدیگر تفکیک می‌شوند. در مبانی نظری سند تحول بنیادین شش ساحت تربیت بیان شده‌اند که شامل ساحت‌های تربیتی «اعتقادی، عبادی و اخلاقی،

زیستی و بدنی، سیاسی و اجتماعی، اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، و هنری و زیبایی‌شناختی» می‌شوند. (مردای، ۱۴۰۱) از دیدگاه ارسطو پرورش ارزش‌های والای اخلاقی، ورزش و فعالیت‌های جسمانی در مرحله اول آموزش و مقدمات ریاضی و خواندن و نوشتن در مرحله دوم، ریاضیات و موسیقی، دستور و ادبیات زبان، معانی و بیان، فیزیک و روانشناسی، منطق و مابعدالطبیعه در مرحله سوم، از برنامه‌هایی بود که یادگیری آن‌ها برای هر انسانی ضروری است. (جعفر زاده، رضا زاده، ۱۳۹۵)

اولین درسی که دانش‌آموزان با ورود به مدرسه با آن رو به رو هستند ریاضی است. چرا که یادگیری زودتر و بهتر محاسبات در تقویت هوش و توانایی آنان می‌افزاید. منظور اصلی از آموزش ریاضی عبارت است از توسعه قدرت درک و فهم و استدلال، ایجاد طرز فکر صحیح، به وجود آوردن روش استدلال و تفکر منطقی و ایجاد آفرینش‌های فکری در متعلم است. آموزش ریاضی روش‌ها و اصول عام مهم و صناعی دارد که امروزه معلمان تلاش می‌کنند با بهره‌گیری از آنها دانش‌آموزان را به درس ریاضی علاقه‌مند کرده و بهتر تدریس کنند. (عبدالعظیم پور، ۱۴۰۱)

در تنظیم هدف‌ها، باید ابعاد مختلف رشد یادگیرنده یعنی قوای عقلانی، اجتماعی، عاطفی، اخلاقی، معنوی و جسمانی مورد توجه برنامه‌ریزان درسی قرارگیرد. اگرچه هدف عمدهٔ تعلیم و تربیت رشد همه جانبهٔ یادگیرنده می‌باشد اما باید توجه داشت که هرکدام از مواد درسی مختلف در تحقق ابعاد فوق نقش متفاوتی بر عهده دارند. در هدف‌های درس ریاضیات تقویت قوای عقلانی، تفکر و نظم فکری، اهمیت بیشتری دارند. در تحقق چنین هدف عمده‌ای انجام فعالیت‌هایی نظیر ارتباط صحیح و دقیق با پدیده‌های جهان اطراف، مشاهده دقیق حوادث، طبقه‌بندی و تحلیل روابط بین پدیده‌ها توسط یادگیرنده ضروری است. گاهی این فعالیت‌ها را نیز در فهرست هدف‌های برنامه‌درسی ریاضیات بیان می‌کنند. هدف‌ها باید در برگیرنده ابعاد آشکار و غیرآشکار رفتار یادگیرنده نیز باشد. حل چند تمرین و مسأله محدود و از پیش تعیین شده که به صورت آشکار قابل مشاهده و ارزشیابی می‌باشد، به تنهایی هدف درس ریاضیات نیست بلکه رشد مهارت‌های شناختی و تغییر در عادات و اعمال اساسی مثل تفکر مهم‌تر تلقی می‌شود. (جعفری ثانی، ۱۳۷۷)

مهم‌ترین اهداف تربیتی درس ریاضی را می‌توان توسعه قدرت فهم و استدلال، توانایی فرضیه سازی و نظریه پردازی، خود تنظیم گری، ایجاد تفکر صحیح، رسیدن به تفکر منطقی نقاد و خلاق، تشخیص درست از نادرست، رشد مهارت‌های شناختی نظیر حل مسئله، توانایی تصمیم‌گیری، دقت، شهود، تخیل و توانایی تحلیل برشمرد. همچنین ریاضیات موجب پرورش حس زیبایی‌شناختی و پیدا کردن روابط متوازن، متقارن و متناسب میان پدیده‌های خلقت می‌شود. (توسلی، ستوده آرانی، ۱۴۰۲)

توسلی و ستوده آرانی (۱۴۰۲) در تحقیقات خود با عنوان «تحقق اهداف تربیتی در آموزش ریاضی از دیدگاه معلمان مقطع ابتدایی شهر قم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲» بیان کردند معلمان به برخی اهداف آموزشی و تربیتی مانند: درک مفهوم عدد و محاسبات ریاضی، روحیهٔ کاوشگری، حل مسأله، تفاوت در علاقه و استعداد دانش‌آموزان، توجه شده است. اما به این اهداف تربیتی مانند: کارایی آموزش ریاضی با نیازهای جامعه، پرورش قوای تخیل، بررسی نقادانه، کشف نظم و دقت در جهان، رشد مکارم اخلاقی و معنوی و استفاده از نظرات اندیشمندان علم ریاضی کمتر توجه شده است.

۱-۱_ ضرورت و اهمیت تحقیق

رشد و بالندگی جامعه محتاج وجود افرادی است که دارای شخصیتی سالم و صالح بوده و به فضایل اخلاقی و معنوی آراسته باشند. چنین افرادی با داشتن روان سالم و تفکر صحیح، توانایی انجام اعمال درست را خواهند داشت. تنهاچنین افرادی می‌توانند بر اساس تربیت درست خود موجب شکوفایی جامعه در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی، سیاسی و... مبتنی بر تعالیم الهی شوند. (توکلی، ۱۴۰۰)

در قرآن کریم تربیت از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. خداوند در سوره بقره هدف از بعثت پیامبر را تعلیم و تربیت انسان‌ها بیان می‌کند. «مَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ» (آیه ۱۵۱، بقره). چنانکه در میان شما رسولی از خودتان فرستادیم که آیات ما را برای شما تلاوت می‌کند و نفوس شما را (از پلیدی جهل) پاک و منزه می‌گرداند و به شما تعلیم کتاب و حکمت می‌دهد و آنچه را نمی‌دانید به شما می‌آموزد.

معلمان در مدارس وظیفه انبیاء و اولیای الهی را برعهده دارند. در کلاس درس باید علاوه بر آموزش خواندن و نوشتن به تزکیه دانش آموزان بپردازند. در این آیه بین دو کلمه یزکیکم و یعلّمکم و «معیه» به معنی با آمده است. این امر بیان کننده ضرورت تربیت در کنار آموزش می‌باشد. از طرفی ابتدا کلمه تزکیه و سپس علم‌آموزی آمده که نشان دهنده جایگاه برتر تربیت نسبت به علم‌آموزی است. امام علی (ع) درباره ضرورت تربیت در سنین کودکی می‌فرماید: «بِرُحَى الصَّبِيِّ سَبْعًا وَ يُوَدَّبُ سَبْعًا وَ يُسْتَخْدَمُ سَبْعًا..» (بحارالانوار: ج ۱۰۱ ص ۹۶) کودک هفت سال تربیت می‌شود؛ هفت سال ادب می‌آموزد؛ و هفت سال به کار گرفته می‌شود. همچنین پیامبر (ص) در این باره می‌فرماید: «الْوَلَدُ سَبْعَ سِنِينَ وَ عَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ وَ وَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ.» (بحارالانوار: ج ۱۰۱ ص ۹۵) فرزند تا هفت سال حاکم است (یعنی آزاد) و تا هفت سال بنده است (یعنی باید کاملاً تحت تربیت باشد)، و هفت ساله سوم وزیر است (باید مورد مشورت قرار گیرد).

طبق این احادیث بهترین زمان برای تربیت کودک، سنین ۷-۱۴ سالگی یعنی همان دوران تحصیل در مقطع ابتدایی می‌باشد. که در این سنین شخصیت کودک بر اساس آنچه می‌آموزد و می‌بیند شکل می‌گیرد. باید از این دوران طلایی رشد شخصیت کودک به نحو احسن استفاده کرد و او را در معرض تربیت و آموزش صحیح قرار داد.

۲- ابعاد تربیتی مرتبط با آموزش ریاضی

بدون شک نقش مدرسه در تربیت دانش آموزان بسیار پررنگ است؛ بعد از خانواده اولین نهادی که کودک به صورت رسمی با آن آشنا می‌شود مدرسه است؛ برخی از کودکان برای اولین بار در مدرسه دوست پیدا می‌کنند و از آنجا که ویژگی‌های شخصیتی کودکان در سنین مدرسه رشد یافته‌تر است؛ تاثیر دوستان، معلمان و مدیران مدرسه بر آنها بیشتر است. (عصمتی فر، ۱۴۰۰)

دانش آموزان بیشتر وقت خود را در مدرسه می‌گذرانند. در مدرسه با کتاب‌های درسی سروکار دارند و اصول آموزش آنها بر مبنای کتاب درسی می‌باشد. کتاب درسی بر اساس ضوابط و چهار چوب مشخصی تدوین و طراحی شده‌اند.

ما در این مقاله با توجه به اهمیت تربیت به ویژه در پایه اول ابتدایی، کتاب ریاضی این پایه را در ابعاد مختلف تربیتی شامل بعد عقلانی، اعتقادی، اجتماعی - اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی، هنری و زیباشناختی را مورد بررسی قرار می‌دهیم، که تا چه حد، از طریق آموزش ریاضی، به صورت خلاقانه، هدف‌دار و با محتوای کاربردی، هم می‌توان دانش‌آموزان را برای زندگی در آینده آماده کرد و هم سبب رشد تربیتی در آنها شد.

۱-۲ بعد تربیت عقلانی :

هدف اصلی از آموزش ریاضی، توسعه قدرت درک، فهم و استدلال، ایجاد طرز فکر صحیح می‌باشد. درحقیقت، هنگام آموزش مفاهیم مربوط به ریاضی تنها به دنبال محاسبه کردن نیستیم بلکه به دنبال پرورش تفکر منطقی در یادگیرندگان این مفاهیم نیز هستیم که این یکی از اهداف مهم آموزش ریاضی می‌باشد. (مظلوم نسب، دانش، ۱۴۰۲)

ریاضیات، موجب تربیت افرادی خواهد شد که در برخورد با مسائل بتوانند منطقی استدلال کنند. قدرت تجزیه و انتزاع داشته باشند و درباره پدیده‌های پیرامونی تئوری‌های جامع بسازند. (غلام آزاد، ۱۳۹۵، به نقل از منصوری، مالمیر، ۱۴۰۰)

الگویابی، جدول شگفت‌انگیز، اعداد و شمارش، تقارن، جدول نظام دار، مفهوم جمع و تفریق، حل مسئله، طرح داستان با توجه به تصاویر داده شده در کتاب، ساعت و مفهوم زمان، مفهوم کمتر و بیشتر، محور اعداد از مباحثی است که دانش‌آموزان در پایه اول می‌آموزند.

الگویابی: الگویابی باعث افزایش خلاقیت و قدرت تفکر در دانش آموزان می شود و به آنها در پیش بینی اتفاقات بعدی و قدرت تعمیم دادن کمک می کند .

جدول شگفت انگیز(سودوکو): باعث افزایش قدرت حدس، استدلال و پیدا کردن جواب درست از بین حدس و استدلال می شود. همچنین تفکر انتزاعی دانش آموز را تقویت می کند.

بر طبق تحقیقات دانشگاه کمبریج سودوکو حافظه کودکان را مخصوصاً در سن ۷ تا ۱۱ سال تقویت می کند. سودوکو یک ابزار آموزشی مناسب برای بهبود استدلال انتزاعی و بخاطر سپردن اطلاعات است. بازی سودوکو به کودکان یاد می دهد تا چگونه مهارت های استدلالی استقرایی یا قیاسی را حتی در سن کوچک فرا گیرند. چند مورد از فواید بازی سودوکو که در رشد کودکان کمک می کند و به صورت غیرمستقیم در یادگیری ریاضی نیز موثر است عبارتند از: ترویج تفکر منطقی، توجه بیشتر به جزئیات، قدرت تصمیم گیری، تقویت حافظه و قدرت یادگیری، فراگیری صبر و تمرکز. (ریخته گر و همکاران، ۱۳۹۷)

تقارن: آموزش تقارن در پایه ابتدایی بسیار مهم است زیرا به کودکان اجازه می دهد چیزهایی را که هر روز می بینند در زمینه متفاوتی درک کنند. به کودکان این امکان را می دهد تا از قوانین پیروی کنند تا الگوهای خود را ایجاد کنند و این به نوبه خود به آنها اجازه می دهد تا آنچه را که انجام می دهند و دوست ندارند، کشف کنند و به آنها انگیزه می دهد تا اوضاع را بهتر کنند. این حوزه از هندسه، زندگی و ریاضیات را به روشی معنادارتر که چندان ملموس نیست، فراهم می آورد. دانش آموزان اغلب هنگام مطالعه تقارن و ویژگی های آن فراموش می کنند که ریاضی را انجام می دهند و این به تجربه غنی تری تبدیل خواهد شد. (کریستی، ۲۰۰۴)

حل مسئله: آموزش راهبردی تفکر و حل ابداعانه مسأله از طریق مکانیسم های مشاهده، کاوشگری و مکاشفه، کنجکاوی، قضاوت، حقیقت جویی، ارزیابی راه حل های پیشنهادی، گسترش ایده های نوین، جستجوی جایگزین ها، بهبودهای کوچک و بزرگ در فرایند حل مسئله، پرسشگری و نظارت بر یادگیری را در فراگیران توسعه می دهد و انگیزش لازم را در دانش آموزان برای تفکر انتقادی ایجاد می کند. (نادری و همکاران، ۱۴۰۰)

داستان گویی با توجه به تصویر داده شده: قصه ها و افسانه ها همواره در رشد و کمال ذهنی و فرهنگی انسان ها متأثر بوده اند. آگاهی دادن به کودک درباره دنیایی که در آن زندگی می کند، پرورش عادت های مفید و ایجاد عزت نفس و حس استقلال طلبی و گسترش خلاقیت از مهم ترین هدف هایی است که در قصه گویی برای کودک دنبال می شود. در مورد کودکانی که از حیث تخیل فقیرند، برای تحریک تخیل آنها باید به بازی های گوناگون وادارشان ساخت. به ویژه می توان از داستان ها بهره گرفت. (صیادی زاده، صفری، ۱۳۹۷)

اعداد و شمارش: درک اعداد و روابط میان آنها به کودکان در تقویت تفکر منطقی کمک می کند.

۲-۲_ بعد تربیت اعتقادی:

در ریاضی پایه اول بیشتر از طریق لوحه اول هرفصل، داستان های آموزنده درحین تدریس وارتباط دادن موضوعات به نظم موجود در هستی و خالق حکیم می توان مفاهیم اعتقادی را در دانش آموزان تقویت کرد. در این کتاب مواردی که مربوط به مباحث اعتقادی هستند به شرح زیر است که انتظار می رود معلمان حین تدریس به آنها اشاره کنند :

لوحه ۱: شروع غذا با نام خدا، تابلوهای نصب شده روی دیوار در ارتباط با پیامبر(ص) و ظهر عاشورا، آشنایی با صفت رزاق بودن خداوند.

لوحه ۲: نوع پوشش اسلامی افراد، اشاره به قدرت و اراده خداوند در ارتباط با ابری شدن آسمان و بارش باران.

لوحه ۴: تابلوی حرم امام رضا (ع) روی دیوار، نوع پوشش و چادر افراد.

صفحه ۲۷: اشاره به خالق حیوانات و هدف خداوند از آفرینش انواع مختلف حیوانات، آشنایی دانش آموز با صفت های خالق، حکیم و عظیم بودن خداوند.

لوحه ۵: اشاره به آیات و احادیث مربوط به سفر کردن، دیدن زیبایی های طبیعت، نظم موجود در آن و تفکر در آفریده های خداوند.

لوحه ۸: خواندن نماز، جهت قبله، علت خواندن نماز، شیوه صحیح خواندن نماز و آداب نماز خواندن، فواید خواندن نماز.

لوحه ۱۱: چادر پوشیدن دانش آموزان پایه های بالاتر.

- صفحه ۷۶: جلب توجه دانش‌آموزان نسبت به زیبایی‌های آفرینش.
- لوحة ۱۳: اشاره به نعمت‌های خداوند از جمله خانواده، دوستان، غذا و آشامیدنی و ...
- لوحة ۱۵: برپایی نماز جماعت، آداب رفتن به مسجد، آداب خواندن نماز جماعت مانند ایستادن در صف به صورت منظم، آشنایی دانش‌آموزان با فضای مسجد به عنوان مکانی مقدس برای اجتماع مسلمانان.
- لوحة ۱۷: وجود کتاب قرآن در اتاق، بیان اهمیت خواندن قرآن، بیان ضرورت رفتن به دیدار بزرگترها و خویشاوندان، به جا آوردن صلح رحم.
- لوحة ۲۰: شرکت در مراسم عزاداری، احترام به بزرگان دین و الگو قرار دادن آنها، اشاره به حادثه کربلا و تعداد یاران امام حسین (ع).
- صفحه ۱۳۹: آشنایی دانش‌آموزان با وضو و طهارت، اهمیت رعایت ترتیب در وضو گرفتن.
- لوحة ۲۱: آموزش اهمیت علم‌آموزی و عمل به دانسته‌های خود از طریق بیان احادیث و سخن بزرگان دین.
- لوحة ۲۲: آشنایی با معماری اسلامی.

۲_۳_ بعد تربیت اجتماعی _ اخلاقی :

اگر با دقت بیشتری به مدارس ابتدایی نگاه کنید، می‌بینید آن دسته از دانش‌آموزانی که در زمینه درس ریاضی ضعیف‌تر هستند، اعتماد به نفس بسیار پایینی دارند. یادگیری درس ریاضی و افزایش قدرت ذهنی کودک به افزایش اعتماد به نفس کودک هم منجر می‌شود که این مسئله باعث رشد اجتماعی کودک خواهد شد. به طوری که وقتی فرد بزرگتر شود می‌تواند به خوبی در جامعه حضور پیدا کند و در مواقع لزوم حرف خود را بزند و به علت نداشتن اعتماد به نفس و احساس خجالت منزوی و گوشه‌گیر نشود. (مظلوم نسب، دانش، ۱۴۰۲)

دانش‌آموزانی که مهارت‌های اجتماعی بالایی دارند، انجام وظایف خلاقانه را آسان‌تر می‌کنند. اما دانش‌آموزانی که مهارت‌های اجتماعی پایینی دارند در سازگاری و سازگاری با فرآیند یادگیری مشکل دارند. (سوریانتو و همکاران، ۲۰۲۱)

یکی از فواید آموزش ریاضی به دانش‌آموزان درک کردن مفهوم نظم است. دانش‌آموزان با انجام الگوها، جدول شگفت‌انگیز و جدول نظام دار به وجود نظم و فواید آن مانند انجام آسان‌تر کارها، پیدا کردن سریع جواب، داشتن آرامش خاطر، پیدا کردن همه حالت‌های ممکن و... پی می‌برند. یکی از ضرورت‌های حضور در اجتماع داشتن نظم است. بهتراست معلمان با تاکید بر رعایت نظم در هنگام حل مسائل ریاضی به رعایت نظم در جامعه نیز تاکید کنند.

کتاب ریاضی اول ابتدایی علاوه بر آموزش کاربرد مفاهیم ریاضی در زندگی روزمره و حل مسائل زندگی به کمک ریاضی، از طریق تصاویر و مسئله‌ها، دانش‌آموزان را با آداب اجتماعی آشنا می‌سازد.

در لوحة ۱: اشاره به همکاری بین اعضای خانواده، وظایف دانش‌آموزان به عنوان عضوی از اجتماع کوچک خانواده، پیروی از والدین، اشاره به آداب غذا خوردن مانند همکاری در پهن کردن سفره، شروع نکردن به غذا خوردن تا قبل از اینکه همه افراد دور میز جمع شوند.

لوحة ۲: نحوه پوشش هنگام بیرون رفتن، رعایت قوانین مانند عبور از خط پیاده و دیگر قوانین راهنمایی و رانندگی، رعایت احتیاط و کاهش عوامل خطر هنگام بیرون رفتن از خانه مانند قفل کردن درخانه، به همراه داشتن چتر و پوشیدن لباس گرم، رعایت نظافت و آراستگی هنگام حضور در اجتماع.

لوحة ۳: استفاده از وسایل نقلیه عمومی جهت کاهش آلودگی هوا، رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی، رعایت قوانین اجتماعی مانند به صف وارد اتوبوس شدن، آسیب نرساندن به فضای سبز خیابان، رعایت نظافت در کوچه و خیابان، آداب رفتن به مراسم‌های مهم.

لوحة ۴: آداب رفتن به مهمانی مانند سلام کردن، آراستگی ظاهر، مؤدب بودن و احترام گذاشتن به دیگران، مرتب بودن خانه، پذیرایی از مهمان، گوش کردن به صحبت دیگران و ارتباط چشمی با مخاطب، پرهیز از غیبت و تمسخر دیگران در دورهم نشینی‌ها، ارتباط محترمانه با دوستان، تشکر و قدردانی از میزبان، چگونگی رفتار با همسالان و افراد بزرگتر یا کوچکتر از خود.

دهمین همایش ملی تازه های روانشناسی مثبت

ISC

Ministry of Education
CIVILICA

لوحة ۵: رعایت نظافت هنگام رفتن به گردش و طبیعت، آسیب نرساندن به فضای سبز، درختان و گل‌ها، همکاری با یکدیگر، دور نشدن از اعضای خانواده هنگام بازی.

لوحة ۶: آشنایی با مهارت دوست یابی، چگونگی رفتار با دوستان، قدرت نه گفتن در برابر بعضی از خواسته‌های دوستان خود، چگونگی انجام کار گروهی.

لوحة ۷: آداب رفتن به مهمانی، آداب هدیه بردن و هدیه گرفتن.

لوحة ۸: احترام گذاشتن به معلم، رعایت قوانین کلاس، رعایت نظافت و پاکیزگی در کلاس، احترام گذاشتن به همکلاسی‌های خود، اهمیت علم و علم آموزی، بیان جایگاه و شان معلم.

لوحة ۱۰: همکاری و تعامل دانش‌آموزان با یکدیگر در زنگ تفریح، آداب بازی کردن با دوستان و همکلاسی‌های خود، رعایت حق و حقوق همکلاسی‌های خود در زنگ تفریح، چگونگی انجام کارهای گروهی، آسیب نرساندن به طبیعت و حیوانات در محیط اطراف خود، پرورش مهارت‌های ارتباط با دیگران، احترام به دوستان و همکلاسی‌های خود، رعایت نظافت در مدرسه، رعایت پوشش مناسب مدرسه، صبر کردن بعد از اتمام مدرسه تا رسیدن والدین و رفتن با افراد غریبه.

لوحة ۱۲: رعایت حقوق دیگران، آزار و اذیت نرساندن به افراد دیگری که در پارک حضور دارند، احترام به دیگران و گوش کردن به آنان وقتی با ما صحبت می‌کنند، اهمیت مشورت با دیگران در کارها، انجام بازی‌های مناسب در پارک، حفظ نظافت در پارک و آسیب نرساندن به فضای سبز و حیوانات، اهمیت بازی با دیگران، شادی و نشاط و فواید بازی با دیگران، همنشینی با انسان‌های درستکار.

لوحة ۱۳: آداب رفتن به رستوران و سفارش غذا، رعایت آداب غذا خوردن، رعایت حقوق دیگران در مکان‌های عمومی، چگونگی روابط بین اعضای خانواده در خارج از منزل، آداب سوال پرسیدن، ترویج دورهم نشستن اعضای خانواده و گفت و گوی صمیمانه با همدیگر مخصوصاً در دنیای امروز که با وجود فضای مجازی این دورهم نشینی‌ها کم‌تر شده.

لوحة ۱۴: مهارت همکاری با دیگران، همکاری با همسایه‌ها و دوستان در برپایی جشن‌ها و مراسمات، آسیب نرساندن به وسایلی که برای جشن آماده شده، سپردن کارهای خطرناک مثلاً کار با برق به بزرگترها، همکاری با دیگران در حد توان و در کارهایی که مهارت داریم، آداب شرکت در مراسمات و جشن‌ها، مهربانی و غذا دادن به حیواناتی که در اطراف ما هستند.

لوحة ۱۵: همدلی و اتحاد بین مسلمانان، رعایت نظم و ایستادن در صف، فواید نماز جماعت، احوال‌پرسی از دیگران، رعایت آداب رفتن به مسجد، اماکن زیارتی و مقدس.

لوحة ۱۶: رعایت نظم در صف صبحگاهی، احترام به یکدیگر و هل ندادن همکلاسی‌های خود، سکوت کردن و گوش دادن به صدای قرآن و دیگر برنامه‌های صف صبحگاهی در مدرسه، اذیت نکردن دوستان خود، بخشش یکدیگر در صورت بروز خطا، گوش کردن به سخنان مدیر و معاونان.

لوحة ۱۷: خوش اخلاقی در برخورد با دیگران، احترام به بزرگتر از خود، همکاری با دیگران در انجام کارها، نیکو سخن گفتن، داشتن لحن و بیان مناسب در صحبت با دیگران، آداب نشستن در مقابل بزرگترها، رعایت ادب در مهمانی.

لوحة ۱۸: مشورت کردن و نظر دیگران را موقع خرید کردن پرسیدن، رعایت ادب در مقابل فروشنده و چگونه پرسیدن قیمت کالاها، توجه به نکاتی مانند علامت استاندارد، تاریخ تولید و انقضاء محصولات، رعایت صف موقع خرید، کمک به کسانی که توانایی خرید کردن ندارند، رعایت نظم در فروشگاه‌ها.

لوحة ۱۹: رعایت حقوق دیگران، رعایت نظم هنگام ایستادن در صف خرید نان، نیکو سخن گفتن با دیگران و آزار و اذیت نرساندن به کسانی که در صف هستند، به همراه داشتن کیسه پارچه‌ای برای گذاشتن نان در آن، ایستادن مردان در صف مردان و زنان در صف مربوط به خود، آشنایی دانش‌آموز با نقش‌های مختلف در جامعه از جمله نانوا، دانش‌آموز، مادر، پدر، خواهر و برادر، کارمند.

صفحه ۱۲۹: آشنایی بیشتر با شغل نانوايي و مراحل تهیه نان، آشنایی دانش‌آموزان با رعایت نظافت و سحر خیز بودن، آموزش رعایت بهداشت به دانش‌آموزان و کارهایی که بعد از بیدار شدن از خواب باید انجام شود.

صفحه ۱۳۰: کاربرد ریاضی در زندگی روزمره و مدرسه.

لوحة ۲۰: آشنایی با آیین سوگواری، رعایت حقوق دیگران، تقویت روحیه فداکاری و ایثار، حضور در مراسم عزاداری با رعایت ادب و تواضع، همکاری با دیگران در برگزاری مراسم عزاداری، اهمیت حضور در مراسم عزاداری و پوشیدن لباس مناسب به احترام امام حسین (ع)، یادآوری نهضت امام حسین (ع) و امر به معروف و نهی از منکر، آداب حمل پرچم و پذیرایی از عزاداران.

لوحة ۲۱: آداب حضور در مکان های عمومی مانند کتابخانه، رعایت سکوت و نظم در کتاب خانه، مهارت ارتباط برقرار کردن با دیگران و چگونگی رفتار با دوستان خود، برهم زدن نظم کتاب ها در کتاب خانه، امانتداری و مراقبت از کتاب های کتاب خانه، قراردادن کتاب ها در قفسه مربوط به خود، رعایت نظافت در مکان های عمومی، کمک به همکلاسی ها در درس ها و مباحثه کردن با آنها بعد از یادگیری مطلب جدید.

صفحه ۱۴۶: یادگیری ساعت، اهمیت حضور به موقع و سرساعت در مدرسه و مکان های دیگر.

صفحه ۱۴۷: اهمیت زمان و کاربرد آن در زندگی، آموزش برنامه ریزی کردن مطابق با زمان مورد نیاز برای انجام هر کار، آشنایی با زمان مورد نیاز برای انجام فعالیت های مختلف.

لوحة ۲۲: آشنایی با مکان های عمومی مانند مسجد به عنوان محل عبادت و علم آموزی.

لوحة ۲۳: آشنایی با بخش های مختلف زندگی مانند سفر کردن، به دیدن پدر بزرگ و مادر بزرگ رفتن، همکاری با اعضای خانواده، مراقبت از برادر و خواهر کوچکتر خود به عنوان عضوی از خانواده، رعایت سکوت و احترام در زمانی که کسی خواب هست، مهربانی با حیوانات و غذا دادن به آنها، رفتن به مدرسه، آموزش آدابی که دانش آموزان در مدرسه و سر کلاس باید رعایت کنند، صحبت نکردن با همکلاسی خود هنگام تدریس معلم، گوش کردن به سخنان معلم، یادآوری نکاتی که دانش آموزان هنگام کار گروهی باید رعایت کنند، رعایت حقوق دیگران هنگام سفر با اتوبوس و وسایل نقلیه عمومی، آموزش کارهایی که قبل از خواب، قبل از رفتن به مدرسه و بیرون رفتن باید انجام دهیم.

لوحة ۲۴: همکاری با اعضای خانواده و یادگیری مهارت های مختلف از بزرگترها.

لوحة ۲۵: اهمیت پاکیزگی و نظافت، آینه بودن انسان های مؤمن نسبت به یکدیگر جهت اصلاح عیب های خود و بقیه.

صفحه ۱۷۱: آداب غذا خوردن، آموزش مهارت های فردی و برنامه ریزی کردن.

صفحه ۱۷۴: کاربرد ریاضی در مسائلی که ممکن است در طول روز با آن مواجه شویم.

۲-۴- بعد تربیت فرهنگی:

در کنار تدریس مفاهیم ریاضی می توان به تربیت از بعد فرهنگی هم پرداخت و فرهنگ متناسب با جامعه را نیز به دانش آموزان آموزش داد.

فرهنگ ارائه شده در کتاب های درسی، دانش آموزان را برای تبدیل شدن به شهروندان منطقه ای و جهانی آماده می کند. بنابراین معلم باید آگاهی دانش آموزان را نسبت به فرهنگ های مختلف افزایش دهد تا اینکه نگرش و باور نسبت به فرهنگ جامعه در دانش آموزان ایجاد شود. این راه یکی از راهبردهای حفظ سلطه فرهنگ های بیگانه به ویژه غربی است. (اولسی قدرتیانی، یوسیانو کاردیانسیا، ۲۰۱۸)

شاخص های مهم این بعد عبارت است از: ۱. آیین ها و سنت های عام ۲. جشن ها و اعیاد و فرهنگ عامه ۳. ارزش های سنتی ۴. لباس و طرز پوشش ۵. معماری بناها و مکان ها ۶. رسوم ۷. عرف ۸. هنرهای بومی و ملی (حاجیان، ۱۳۷۹)

لوحة ۱: ترویج فرهنگ همدلی و دورهم بودن خانواده های ایرانی هنگام خوردن غذا، آشنایی با سبک زندگی ایرانی - اسلامی، اهمیت فرهنگ کتابخوانی در بین خانواده ها.

لوحة ۲: آشنایی با فرهنگ پوشش ایرانی مانند پوشیدن مانتو شلوار، چادر برای زنان.

لوحة ۴: فرهنگ دید و بازدید و مهمان نوازی مردم ایران.

لوحة ۷: توجه به فرهنگ باستانی جشن گرفتن در روز تولد، فرهنگ هدیه بردن، تهیه کیک، شمع و تزیین کردن خانه در روز تولد.

لوحة ۹: وجود نشانه هایی از فرهنگ اسلامی همچون مسجد، نماز خواندن.

- لوحة ۱۰: وجود نقشه ایران، پرچم ایران و عکس امام خمینی(ره) و امام خامنه‌ای(مد ظله العالی) برای تقویت فرهنگ و هویت ملی، حس وطن دوستی و افتخار به ایرانی بودن.
- لوحة ۱۱: پرچم سه رنگ به عنوان نمادی از هویت ملی ما ایرانیان.
- لوحة ۱۳: آشنایی با غذاهای ایرانی.
- لوحة ۱۴: آشنایی با جشن نوروز و شادی و نشاط در روزهای اول سال جدید.
- لوحة ۱۵: ترویج خواندن نماز در مسجد به جماعت، آشنایی با مسجد و نمازخانه به عنوان نشانه‌های هویت و فرهنگ اسلامی در جامعه ایران.
- لوحة ۱۶: آشنایی بیشتر با نمادهای ایرانی از جمله پرچم ایران، نوع پوشش در اجتماع.
- لوحة ۱۷: آشنایی با فرهنگ مهمان‌نوازی و دورهمی خانوادگی، فرهنگ احترام و دیدار با پدر بزرگ و مادر بزرگ، مهربانی و توجه به آنها و شاد کردن بزرگترها.
- صفحه ۱۱۸: آشنایی با سرزمین چهار فصل ایران و پهن کردن سفره هفت سین در شروع فصل بهار، دعا کردن برای داشتن سالی پرخیرو برکت.
- لوحة ۲۰: مراسم عزاداری به عنوان جزئی از فرهنگ اسلامی، اشاره به کارهایی که در مراسم عزاداری انجام می‌شود از جمله: داشتن حزن و اندوه، دست گرفتن پرچم، زنجیر زدن و سینه زدن.
- لوحة ۲۱: ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی با بیان اهمیت توسعه علم و دانش.
- لوحة ۲۲: آشنایی با معماری ایرانی _ اسلامی، آشنایی با هنر کاشی کاری ایرانی، تشویق دانش‌آموزان به رفتن به مسجد و یادگیری علوم دینی.
- لوحة ۲۴: آشنایی با هنر فرش بافی در بین مردم ایران و به خصوص عشایر و کسانی که با تلاش و صرف وقت زیاد یک فرش را با دست می‌بافند.

۲-۵_ بعد تربیت اقتصادی :

- در لوحه‌های زیر از کتاب ریاضی پایه اول می‌توان به این بعد از تربیت دست یافت:
- لوحة ۱: پرهیز از اسراف، آشنایی با مفهوم قناعت و ساده‌زیستی.
- لوحة ۴: پرهیز از اسراف در مهمانی‌ها.
- لوحة ۵: حفظ منابع طبیعی به عنوان سرمایه‌های کشور.
- لوحة ۷: پرهیز از تجمل‌گرایی، تشویق به قناعت و برگزاری مراسمات در حد توان مالی خانواده، دوری از چشم و هم چشمی.
- لوحة ۱۳: مدیریت کردن درآمد و هزینه از طریق انتخاب‌های جایگزین.
- لوحة ۱۶: دانش‌آموز بداند پول در ازای کار به دست می‌آید و داشتن شغل مناسب نیازمند تحصیل و کسب فن و حرفه است .
- لوحة ۱۸: خرید کالای ایرانی، مدیریت درآمد و هزینه و خرید بر اساس نیاز، خواندن اطلاعات روی کالاها، دقت هنگام محاسبه قیمت کالاها، مضرات حرص و طمع.
- لوحة ۱۹: کسب روزی حلال، دانش‌آموز بداند که پول در ازای کار و تلاش بدست می‌آید و هرکس بر حسب توانایی خود کالا یا خدمتی را به جامعه عرضه می‌کند و از این طریق پول مورد نیاز خود را تأمین می‌کند، پرهیز از اسراف در خرید نان، آموزش جمع هزینه‌ها و پرداخت پول از طریق جمع قیمت نان‌های خریداری شده.
- لوحة ۲۰: تشویق دانش‌آموزان به صدقه دادن و کمک‌های مالی داوطلبانه در برگزاری مراسمات مذهبی.
- صفحه ۱۶۳: آموزش پس انداز کردن در ضمن آموزش مسائلی که از طریق تفریق حل می‌شود.
- لوحة ۲۵: صرفه جویی در مصرف آب.

۲-۶_ بعد تربیت هنری و زیبا شناختی:

- با آموزش هدفمند لوحه‌ها و صفحات زیر از کتاب ریاضی پایه اول می‌توان قوه تخیل دانش‌آموزان را پرورش داد و به آنها در خلق آثار هنری با استفاده از ریاضی کمک کرد. همچنین آنها را به درک نظم و زیبایی‌های جهان آفرینش به منزله مظاهر جمال الهی تشویق کرد.
- لوحه ۱: زیبا سازی محیط زندگی خود، کاربرد اشکال هندسی در هنر فرش‌بافی.
- صفحه ۳: تشویق دانش‌آموزان به پیدا کردن اشکال هندسی در محیط اطراف خود با مشاهده دقیق جزئیات.
- لوحه ۲: تشویق دانش‌آموزان به توجه به جزئیات تصویر.
- صفحه ۱۸: پرورش ذوق هنری دانش‌آموزان از طریق ساخت شکل‌های مختلف با چوب کبریت.
- صفحه ۲۶: دست‌ورزی و کسب مهارت‌های پایه برای کشیدن نقاشی و انجام کارهای هنری.
- صفحه ۲۷: بیان زیبایی‌های طبیعت و تشویق دانش‌آموزان به توجه به جزئیات و زیبایی‌های خلقت.
- صفحه ۳۲: افزایش دقت دانش‌آموزان.
- صفحه ۳۵: تقویت مهارت دست‌ورزی، تشویق دانش‌آموزان به ساخت کار دستی.
- صفحه ۴۱: تقویت داستان‌گویی و تخیل دانش‌آموزان، پرورش و کشف استعداد دانش‌آموزان در زمینه ادبی.
- صفحه ۴۲: استفاده از مفاهیم ریاضی در هنر، پیدا کردن تقارن در طبیعت و محیط اطراف خود، تقویت مهارت کار با ابزار.
- صفحه ۴۶: آشنایی با انواع خط و نقطه و ترکیب کردن آنها برای خلق یک اثر هنری.
- لوحه ۸: کاربرد هندسه در خلق آثار هنری، آشنایی با آثار هنری ایرانی.
- صفحه ۵۱: کشف استعداد دانش‌آموزان در زمینه ساخت و بیان داستان.
- صفحه ۵۳: تقویت مهارت پایه دانش‌آموزان در کشیدن خطوط در جهت‌های مختلف.
- صفحه ۶۰: کاربرد تقارن در کشیدن نقاشی.
- صفحه ۷۷: تقویت مهارت دانش‌آموزان در کشیدن خط و کاربرد آن در کشیدن نقاشی.
- لوحه ۱۴: توجه به تنوع رنگ‌ها در تصویر.
- صفحه ۹۸: استفاده از اشکال هندسی و ترکیب آنها در خلق اثر هنری.
- لوحه ۱۵: احیای ارزش‌های هنری و فرهنگی.
- صفحه ۱۰۹: تقویت مشاهده و توجه به جزئیات.
- صفحه ۱۳۹: افزایش مهارت دانش‌آموزان در استفاده از ابزار و ایجاد یک اثر هنری خلاقانه.
- صفحه ۱۴۰: استفاده از هنر برای حل مسائل ریاضی، تقویت خلاقیت دانش‌آموزان.
- لوحه ۲۲: آشنایی با آثار هنری ایرانی.
- صفحه ۱۵۹: افزایش مهارت دانش‌آموزان در استفاده از ابزار در کشیدن نقاشی، آشنایی با نحوه استفاده از خطوط در کشیدن نقاشی.
- لوحه ۲۴: احیای ارزش‌های فرهنگی و هنری ایرانی، کاربرد ریاضی در خلق آثار هنری.
- صفحه ۱۶۶: افزایش قدرت تخیل و خلاقیت دانش‌آموزان در کشیدن نقاشی، کشف استعداد هنری دانش‌آموزان.
- صفحه ۱۷۵: افزایش قدرت تخیل و خلاقیت دانش‌آموزان، کشف استعداد هنری دانش‌آموزان، کاربرد تقارن در خلق اثر هنری، احیای هنر قالی‌بافی ایرانی، تشویق دانش‌آموز به کشیدن طرحی زیبا و خلاقانه.

۴_ بحث و نتیجه گیری

ریاضیات شامل: کلیه ارتباطات ریاضی با زندگی روزمره، سایر علوم و کاربردهای آن در زندگی علمی آینده دانش آموز است. به این ترتیب در برنامه درسی و آموزشی، برقرار کردن پیوند ریاضیات با کاربردهایش در زندگی روزمره و سایر علوم از جمله: هنر، علوم طبیعی و علوم اجتماعی باید مد نظر قرار گیرد، چرا که یکی از هدفهای آموزش عمومی در مدارس ابتدایی این است که دانش آموزان برای زندگی آینده افرادی مستقل بار آیند و بتوانند در زندگی خود و همچنین برای جامعه ای که در آن زندگی می کنند فردی مفید و مصمم در کارها باشند. برای دست یابی به این هدف، مدارس باید فرصت لازم جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات، تصمیم گیری و کسب مهارت در کاربرد ابزارهای هوشمندانه در حل مسائل را به دانش آموزان خود بدهند و کمک کنند تا روابط زیبا و منطقی را که در فرمولهای ریاضی وجود دارد درک کنند و به کار ببرند. (مظلوم نسب، دانش، ۱۴۰۰)

مدرسه محلی برای شکوفایی استعدادها و رشد و پیشرفت در زمینه آموزشی توأم با تربیت هست. معلمان موظفاند قبل از تدریس در کلاس درس با توجه به اهداف مشخص شده برای هر درس طرح درس بنویسند. ابتدا شاید از ذهن به دور باشد که چگونه هنگام آموزش جمع و تفریق و دیگر قواعد ریاضی ما بخواهیم به آموزش ابعاد فرهنگی، اجتماعی و ... پردازیم؟ باید گفت که برای آموزش ریاضی و هنگام نوشتن طرح درس با در نظر گرفتن همه اهداف از جمله اهداف آموزشی خاص آن درس، از طریق بیان داستان ها و یا شعرهای آموزشی، می توان به دیگر اهداف تربیتی مد نظر هم دست یافت. دانش آموزان در درس ریاضی با حل مسئله، حل جمع و تفریق، الگوها و تقارن، قدرت تفکر و خلاقیت خود را افزایش می دهند. همچنین از طریق تصاویر و داستانهایی که برای ایجاد انگیزه قبل از تدریس استفاده می شود؛ می توان بسیاری از مفاهیم ارزشی را به آنها منتقل کرد. معلمان باید قبل از تدریس هر درس، مطالب آن را مورد بررسی قرار دهند تا بتوانند طرح درس متناسب با مفاهیم اصلی آموزشی و اهداف تربیتی مرتبط با آن آماده کنند؛ چرا که این امر به میزان کارآمدی کتب درسی مقطع ابتدایی کمک کرده و به اهداف اصلی آموزش و پرورش نزدیک تر می شویم. همچنین طراحان کتاب درسی باید با توجه بیشتر به همه ابعاد تربیت، تصاویر و داستانهایی را مورد استفاده قرار دهند که بتواند بیشترین تاثیر را در باور و نگرش دانش آموزان داشته باشد. در انتها پیشنهادهایی در راستای این تحقیق ارائه می گردد:

- ۱) دوره های آموزشی تکمیلی و ضمن خدمت برای معلمان جهت آشنایی بیشتر با اهداف تربیتی کتاب ریاضی اول ابتدایی برگزار گردد.
- ۲) دوره های آموزشی کوتاه مدت (جلسات انجمن اولیا) برای والدین دانش آموز پایه اول برای آشنایی با اهداف تربیت ۲۵ لوحه کتاب ریاضی اول برگزار گردد.
- ۳) تحقیقات بیشتری با محوریت بررسی تطبیقی اهداف تربیتی کتابهای درسی ریاضی با ساحت های تربیت سند تحول بنیادین صورت بگیرد.
- ۴) دوره های آموزشی مهارت طراحی آموزشی (طرح درس) برای معلمان پایه اول جهت تطبیق بیشتر ساحت های تربیتی با مطالب آموزشی در کلاس و آشنایی بیشتر با آنها برگزار گردد.
- ۵) بقیه کتاب های پایه ابتدایی مورد بررسی قرار بگیرد و هدف های مختلف هر درس (هدف های اصلی آموزشی و هدف های تربیتی در ابعاد مختلف) تبیین گردد چرا که به میزان کارآمدی کتب کمک کرده و هم منبعی برای معلمان می باشد.

منابع

- توسلی، طیبه، ستوده آرانی، محدثه. (۱۴۰۲). تحقق اهداف تربیتی در آموزش ریاضی از دیدگاه معلمان مقطع ابتدایی شهر قم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲. فصلنامه پژوهش در روش‌های آموزش، ۱(۲)، ۵۳-۷۴.
- توکلی، نسرين. (۱۴۰۰). نقش والدین در تربیت فرزندان منطبق برآموزه‌های دینی و سبک زندگی اسلامی. فصلنامه علمی-پژوهشی سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۴(۵)، ۷۷۹-۷۸۵.
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. (۱۳۹۰).
- جعفرزاده، اکرم، رضازاده، حمیدرضا. (۱۳۹۵). سازه‌های تربیت. تهران: نشر وانی.
- جعفری ثانی، حسین. (۱۳۷۷). ماهیت هدف‌ها و محتوای برنامه درسی ریاضیات در دوره ابتدایی. مجله پژوهشی دانشگاه تربیت معلم سبزوار. ۲(۳)، ۶۹-۸۶.
- حاجیان، ابراهیم. (۱۳۷۹). تحلیل جامعه شناختی هویت ملی در ایران و طرح چند فرضیه. مطالعات ملی، ۲(۵)، ۱۹۳-۲۲۸.
- حسینی، محمد، نوید ادهم، مهدی. (۱۳۹۵). «تربیت» یا «تعلیم و تربیت»: کدامیک؟ پژوهش نامه مبانی تعلیم و تربیت. ۲(۲)، ۵۶-۳۹ ریخته گر، مینا، جعفری، عظیمی، عباس پور بنهنگی، مهرابی راد، رقیه، عزیزی، ناهید، خلیلی، شمسه. کاربرد جدول سودوکو در یادگیری ریاضی دانش‌آموزان پایه اول ابتدایی. سومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، اداره آموزش و پرورش محمودآباد و دانشکده فنی محمودآباد، مازندران.
- صیادی، کبری، صفری، مهدی. (۱۳۹۷). بررسی شیوه‌های قصه و قصه گویی در کودکان. فصلنامه اورمزد. ۴۳(۲)، ۴-۱۹.
- عصمتی فر، رضا. (۱۴۰۰). تاثیرگذاری نقش مدرسه بر ابعاد تربیتی و شخصیتی دانش‌آموزان. فصلنامه مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی. ۵۱(۵)، ۳۰۹-۳۱۶.
- عبدالعظیم پور، منیژه. (۱۴۰۱). مهم ترین فواید و ضرورت‌های آموزش ریاضی در مدارس و تاثیر مهارت‌های ریاضی در مدارس و تاثیر مهارت‌های ریاضی در یادگیری دروس دیگر. پنجمین همایش بین المللی روان شناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی. دبیرخانه دائمی همایش، همدان.
- مرادی، امیر. (۱۴۰۱). تعلیم و تربیت شش وجهی و مبانی فلسفی آن. ماهنامه رشد فناوری آموزشی، ۸(۳۸)، ۲۰-۱۸.
- منصوری، سجاد، مال میر، امیر. (۱۴۰۰). بررسی بدفهمی‌های موجود در مبحث تقارن ریاضی دوره ابتدایی و راهکارهایی برای رفع آنها. سومین همایش ملی آموزش ریاضی ابتدایی. دانشگاه فرهنگیان سمنان.
- محبی، عظیم. (۱۳۹۵). مدرسه در آینه تربیت - مبتنی بر مبانی نظری سند تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی. تهران: انتشارات مرآت.
- مظلوم نسب، مصطفی، دانش، سید مهدی. اهمیت، ضرورت و اهداف درس ریاضی در دوره ابتدایی. (۱۴۰۲). چهاردهمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران. موسسه پژوهشی مدیریت مدبر، تهران.
- مجلسی، محمد باقر. بحار الانوار. جلد ۱۰۱.
- نادری، مریم، صفری، اکرم، قشلاقی، شهلا. (۱۴۰۰). تأثیر آموزش مهارت حل مسأله تریز بر تفکر خلاق و انتقادی دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی. فصلنامه پویا در آموزش علوم انسانی دانشگاه فرهنگیان، ۲(۲۲)، ۷۷-۹۶.
- Christy K, Teaching symmetry in the elementary curriculum. (2004). Jurnal The Mathematics Enthusiast. 1(1):2_8.
- Suryanto H, degeng N, Djatmika E, Kuswandi D. (2021). The effect of creative problem solving with the intervention social skills on the performance of creative tasks. Journal Creativity Studies. 14(2): 323-335.
- Ulsi Qodriani L, Yuseano Kardiansyah M. (2018). Exploring culture in indonesia english textbook for secondary education. Jurnal Pendidikan Indonesia. 7(1): 51_58.